

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
164/19. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2019. december 19.

A C-752/18. sz. ügyben hozott ítélet
Deutsche Umwelthilfe kontra Freistaat Bayern

Bajorország politikai képviselőinek arra való kötelezése érdekében, hogy Münchenben a környezeti levegő minőségének javítását célzó intézkedéseket (úgy mint a bizonyos dízelüzemű gépjárművek tekintetében előírt közlekedési tilalmat) rendeljenek el, e politikai képviselőkkel szemben kényszerítő elzárás csak akkor rendelhető el, ha ennek a nemzeti jogban kellőképpen hozzáférhető, pontos és alkalmazását tekintve előre látható jogalapja van, és ha e kényszerintézkedés arányos

A bajor tartományi közigazgatási felsőbíróság feladata annak vizsgálata, hogy e feltételek teljesülnek-e

A mai napon kihirdetett ítéletében a Bíróság első alkalommal határozott arról a kérdésről, hogy a nemzeti bíróságok jogosultak, sőt kötelesek-e arra, hogy a nemzeti hatóságok képviselőivel szemben kényszerítő elzárást rendeljenek el, amennyiben azok következetesen megtagadják az őket az uniós jogból eredő kötelezettségeik teljesítésére kötelező bírósági határozat végrehajtását.

A Deutsche Umwelthilfe, egy német környezetvédelmi szervezet és Bajorország (Németország) között azzal kapcsolatban folyamatban lévő jogvita keretében fordultak a Bírósághoz, hogy Bajorország következetesen megtagadta a környezeti levegő minőségéről szóló 2008/50 irányelv¹ végrehajtása keretében ahhoz szükséges intézkedések meghozatalát, hogy München városában (Németország) megfeleljenek a nitrogén-dioxidra vonatkozóan megállapított határértéknek. Bajorország, miután először 2012-ben arra kötelezték, hogy módosítsa az e városban alkalmazandó levegőminőségi cselekvési tervet, majd másodszor 2016-ban kényszerítő bírság terhe mellett arra kötelezték, hogy tegyen eleget kötelezettségeinek, ideértve azt is, hogy egyes városi övezetekben bizonyos dízelüzemű gépjárművek tekintetében írjon elő közlekedési tilalmat, megtagadta az e meghagyásokban foglaltak teljesítését, következésképpen 2017-ben harmadszor is kötelezték 4000 euró összegű kényszerítő bírság megfizetésére, amelyet megfizetett. Mivel Bajorország továbbra is megtagadta az e meghagyásokban foglaltak teljesítését, és nyilvánosan is bejelentette, hogy nem fog eleget tenni a kötelezettségeinek, a Deutsche Umwelthilfe újabb keresetet nyújtott be egyrészt egy újabb, 4000 euró összegű kényszerítő bírság kiszabása érdekében, amely kérelemnek a 2018. január 28-i végzéssel helyt adtak, másrészt pedig annak érdekében, hogy Bajorország politikai képviselőivel (azaz a környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi miniszterrel, illetve ennek hiányában a miniszterelnökkel) szemben rendeljenek el kényszerítő elzárást, amely kérelmet az ugyanezen a napon hozott végzéssel elutasították. A kérdést előterjesztő bíróság, azaz a Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (bajor tartományi közigazgatási felsőbíróság), amelyhez Bajorország fordult, egyrészt helyben hagyta a kényszerítő bírság kiszabását, másrészt pedig úgy határozott, hogy az esetleges kényszerítő elzárás elrendelése tárgyában előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszt a Bíróság elé. Az említett bíróság – megállapítva ugyanis azt, hogy a kényszerítő bírság megfizetésére kötelezés nem változtat Bajorország magatartásán, mivel e bírságokat az említett szövetségi tartomány bevételeként számolják el, így azok semmilyen vagyoni veszteséggel nem járnak, és hogy belső alkotmányos okokból a kényszerítő elzárás alkalmazása kizárt – lényegében annak eldöntésére irányuló előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy az uniós jogot, és

¹ A környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 152., 1. o.; helyesbítés: HL 2014. L 346., 62. o.).

különösen az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogot úgy kell-e értelmezni, hogy az feljogosítja, sőt kötelezi a nemzeti bíróságokat ilyen intézkedés elrendelésére.

A Bíróság kimondta, hogy olyan körülmények között, amikor valamely nemzeti hatóság következetesen megtagadja az őt az említett jogból, különösen a 2008/50 irányelvből eredő, egyértelmű, pontos és feltétel nélküli kötelezettség teljesítésére kötelező bírósági határozat végrehajtását, **a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság köteles Bajorország politikai képviselőivel szemben kényszerítő elzárást elrendelni, amennyiben két feltétel teljesül. Egyrészt a belső jognak ezen intézkedés elrendeléséhez olyan jogalapot kell nyújtania, amely kellőképpen hozzáférhető, pontos és alkalmazását tekintve előre látható. Másrészt tiszteletben kell tartani az arányosság elvét.**

E tekintetben a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a tagállamoknak az uniós jog végrehajtása során biztosítaniuk kell a Charta 47. cikkében, valamint a környezetvédelem területén az Aarhusi Egyezmény² 9. cikkének (4) bekezdésében egyaránt biztosított **hatékony bírói jogvédelemhez** való jogot. Az említett jog annál is inkább fontos, mivel a 2008/50 irányelv által megkövetelt intézkedések meghozatalának elmulasztása **az emberi egészséget veszélyeztetné**. Márpedig azon nemzeti jogszabály, amely olyan helyzetet eredményez, hogy valamely bíróság ítélete hatástalan marad, sérti e jog lényeges tartalmát, és teljesen megfosztja e jogot a hatékony érvényesüléstől. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy ilyen helyzetben a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogot úgy kell értelmeznie, hogy az a lehető legteljesebb mértékben megfeleljen az e rendelkezésekben kitűzött céloknak, illetve ennek hiányában mellőznie kell mindazon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek ellentétesek az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezéseivel.

Mindazonáltal a Bíróság azt is kifejtette, hogy ez utóbbi kötelezettség betartása nem vezethet egy másik alapvető jog, azaz a Charta 6. cikkében biztosított **szabadsághoz való jog** megsértéséhez, amely jogot korlátozza a kényszerítő elzárás. Mivel a hatékony bírói jogvédelemhez való jog nem abszolút jog, és a Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően korlátozható, **mérlegelni kell a szóban forgó alapvető jogokat**. Márpedig **a bíróság számára valamely személy szabadságának elvonását lehetővé tevő jogszabály akkor felel meg az e rendelkezésben foglalt követelményeknek, ha először is e jogszabály – az önkényesség veszélyét elkerülendő – kellőképpen hozzáférhető, pontos és alkalmazását tekintve előre látható, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia**. Egyébiránt, **mivel a kényszerítő elzárás elrendelése szabadságelvonással jár, az arányosság elvéből eredő követelmények tiszteletben tartása mellett e kényszerintézkedés csak abban az esetben rendelhető el, ha nem áll rendelkezésre kevésbé korlátozó intézkedés** (mint például olyan, rövid időn belül megismételt, jelentős összegű kényszerítő bírságok kiszabása, amelyek a megfizetésüket követően végső soron nem azon költségvetés bevételei lesznek, amelyből származnak), **amit szintén a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia**. **Az uniós jog kizárólag abban az esetben tenné nem csupán lehetővé, hanem kötelezővé kényszerítő elzárás elrendelését, ha megállapítást nyer, hogy a szabadsághoz való jog ezen intézkedés elrendeléséből eredő korlátozása megfelel e feltételeknek**, azzal, hogy a 2008/50 irányelv megsértését egyébiránt a Bíróság megállapíthatja kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset keretében, illetve az állam e jogsértésből eredő károkért való felelőssége is megállapítható.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

² A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény (kihirdette: a 2001. évi LXXXI. tv.).

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

Az ítélet kihirdetésekor készített képfelvételek elérhetők: „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106